

228-modda. Mol-mulkni boshqa shaxsning qonunsiz egaligidan talab qilib olish (vindikatsiya)

Mulkdor o'z mol-mulkini boshqa shaxsning qonunsiz egaligidan talab qilib olishga haqli (vindikatsiya).

*Qarang: mazkur Kodeksning 164-moddasi, 166-moddasi ikkinchi qismi, 168, 169-moddalari, O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasida mulkchilik to'g'risida"gi Qonuni 33-moddasining 1-bandi, O'zbekiston Respublikasining "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni 23-moddasining birinchi qismi, O'zbekiston Respublikasining "Xususiy mulkni himoya qilish va mulkdorlar huquqlarining kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni 20-moddasi.*

*Qarang: sud amaliyoti.*

229-modda. Mol-mulkni insofli egallovchidan talab qilib olish

Agar mol-mulk uni boshqa shaxsga berish huquqiga ega bo'lmagan shaxsdan haq to'lab olingan bo'lsa, oluvchi buni bilmagan va bilishi mumkin bo'lmagan (insofli egallovchi) bo'lsa, mol-mulk mulkdor tomonidan yoki egalik qilish uchun mulkdor bergan shaxs tomonidan yo'qotib qo'yilgan yoxud mulkdordan yoki u mol-mulkini bergan shaxsdan o'g'irlangan yo bo'lmasa, ularning ixtiyoridan tashqari boshqacha yo'l bilan ularning egaligidan chiqib ketgan bo'lsa, mulkdor bu mol-mulkni olgan shaxsdan talab qilib olishga haqli.

Agar mol-mulk sud qarorlarini ijro etish uchun belgilangan tartibda sotilgan bo'lsa, mol-mulkni ushbu moddaning [birinchi qismida](#) ko'rsatilgan asoslar bo'yicha talab qilib olishga yo'l qo'yilmaydi.

Agar mol-mulk uni boshqa shaxsga berish huquqiga ega bo'lmagan shaxsdan haq to'lamasdan olingan bo'lsa, mulkdor mol-mulkni barcha hollarda ham talab qilib olishga haqli.

Pul insofli egallovchidan talab qilib olinishi mumkin emas.

*(229-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2009-yil 22-sentabrdagi O'RQ-223-sonli [Qonuni](#) tahririda — O'R QHT, 2009-y., 39-son, 423-modda)*

*Qarang: mazkur Kodeksning [230](#), [1096-moddalari](#), O'zbekiston Respublikasining "Madaniy boyliklarning olib chiqilishi va olib kirilishi to'g'risida"gi Qonuni [19-moddasi](#), O'zbekiston Respublikasining "Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish to'g'risida"gi Qonuni [56-moddasi](#).*

**230-modda. Mol-mulk boshqa shaxsning qonunsiz egaligidan talab qilib olinganda daromadlar va xarajatlarni to'lash**

Ushbu Kodeksning [228-moddasiga](#) muvofiq, mulkdor mol-mulkini talab qilib olayotganida quyidagilarni ham talab qilib olishga haqlidir:

o'z egaligining qonuniy emasligini bilgan yoki bilishi lozim bo'lgan shaxsdan (insofsiz egallovchi) ushbu shaxs mol-mulkka egalik qilgan butun vaqt davomida olgan yoki olishi lozim bo'lgan barcha daromadlarni qaytarib berishni yoki to'lashni;

insofli egallovchidan esa — u o‘zining egaligi qonuniy emasligini bilgan yoki bilishi lozim bo‘lgan paytdan boshlab yoxud mulkdorning mol-mulkni talab qilib olish haqidagi da’vosi bo‘yicha talab kelgan paytdan boshlab olgan yoki chiqarib olishi lozim bo‘lgan hamma daromadlarni.

O‘z navbatida insofli egallovchi ham, insofsiz egallovchi ham mol-mulkdan qancha vaqt davomida olingan daromad mulkdorga qaytarilishi kerak bo‘lsa, shuncha vaqt davomida mol-mulkka qilingan zarur xarajatlarini to‘lashni mulkdordan talab qilishga haqli.

Basharti, ashyoni yaxshilaydigan narsalarni ashyoga shikast yetkazmasdan ajratib olish mumkin bo‘lsa, insofli egallovchi mazkur narsalarni o‘zida qoldirishga haqli. Agar bunday narsalarni ajratib olish mumkin bo‘lmasa, insofli egallovchi ashyoni yaxshilash uchun qilingan xarajatlarni talab qilib olish huquqiga ega, lekin bu xarajatlar ashyoga qo‘shilgan qiymatdan ko‘p bo‘lmasligi kerak.

*Qarang: mazkur Kodeksning [92](#), [229](#), [231](#) — [233-moddalari](#), O‘zbekiston Respublikasining “Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish to‘g‘risida”gi Qonuni [62-moddasi ikkinchi qismi](#).*

**231-modda. Mulkdorning huquqlarini egalik qilishdan mahrum etish bilan bog‘liq bo‘lmagan huquq- buzarlklardan himoya qilish (negator da’vo)**

Mulkdor o‘z huquqlarining har qanday buzilishini, garchi bu buzish egalik qilishdan mahrum etish bilan bog‘liq bo‘lmasa ham, bartaraf etishni talab qilishi mumkin (negator da’vo).

*Qarang: mazkur Kodeksning 164, 168, 169, 230, 232-moddalari, O‘zbekiston Respublikasining “O‘zbekiston Respublikasida mulkchilik to‘g‘risida”gi Qonuni 33-moddasining 2-bandi, O‘zbekiston Respublikasining “Xususiy mulkni himoya qilish va mulkdorlar huquqlarining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonuni 21-moddasi.*

## **232-modda. Mulkdor bo‘lmagan eganing huquqlarini himoya qilish**

Garchi mulkdor bo‘lmasa ham, lekin mol-mulkka meros qilib qoldiriladigan umrbod egalik, xo‘jalik yuritish, operativ boshqarish huquqi asosida yoki qonun yoxud shartnomada nazarda tutilgan boshqa asosga ko‘ra egalik qilayotgan shaxs ham ushbu Kodeksning 228-231-moddalarida nazarda tutilgan huquqlarga ega bo‘ladi. Bu shaxs o‘z egaligini mulkdordan ham himoya qilish huquqiga ega.

*Qarang: mazkur Kodeksning 164, 168, 169, 230, 232-moddalari, O‘zbekiston Respublikasining “O‘zbekiston Respublikasida mulkchilik to‘g‘risida”gi Qonuni 33-moddasining 4-bandi.*

## **233-modda. Mulk huquqining qonunga muvofiq bekor bo‘lish oqibatlari**

Mulk huquqini bekor qiladigan qonun qabul qilingan taqdirda, ushbu Qonunni qabul qilish natijasida mulkdorga yetkazilgan zarar, shu jumladan mol-mulkning qiymati davlat tomonidan to‘lanadi. Zararni to‘lash bilan bog‘liq nizolar sud tomonidan hal qilinadi.

*Qarang: mazkur Kodeksning 14, 164, 168, 169, 197-moddalari, O‘zbekiston Respublikasining Uy-joy kodeksining 29 — 31-moddalari, O‘zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual kodeksi II bo‘limining 2-kichik bo‘limi, O‘zbekiston Respublikasining “Xususiy mulkni himoya qilish va mulkdorlar huquqlarining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonuni 22-moddasi.*